

ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІЛОТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема психологічної готовності пілотів до польоту є на сьогоднішній день однією з актуальних в освітній та транспортних сферах. Конституція України в ч. 1 ст. 3 проголошує людину, її життя і здоров'я, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Відповідно до ч. 1 ст. 16 Закону України «Про транспорт», підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати безпеку життя і здоров'я громадян, безпеку експлуатації транспортних засобів, охорону навколишнього природного середовища. В Указі Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки авіації України» наголошується, що «забезпечення безпеки авіації є першочерговим завданням державного регулювання діяльності авіації України».

В першу чергу, психологічна підготовка пілота до професійної діяльності потребує певної сформованості механізмів, що допомагають нейтралізувати головні стресори, які впливають на виникнення помилок в ускладнених умовах польоту: несподіванка, невизначеність, хвилювання, страх.

Проблемами психологічної підготовки пілотів, особливостями психофізіології людини в екстремальних умовах, займалися такі дослідники: В.А. Пономаренко, Д.В. Гандер, А.А. Ворона, О.М. Керницький, Р.М. Макаров, А.С. Сенна, Р. Хантер, Д. Маколсан.

Серед сучасних психологічних технік націлених на професійну підготовку пілотів, можна відзначити психологічний тренінг Р. Хантера та Д. Маколсана. Тренінг спрямований на удосконалення фізичних можливостей, стресостійкості, уміння встановлювати раціональні і проміжні стосунки з командою. Для запобігання та профілактики емоційної напруги, застосовують тренінг дихання, де пілот формує навички контролювати своє дихання, управляти власними емоціями, і сприймати картину того, що відбувається більш чітко.

Психолог Айрон Сенна зазначає, що на заняттях по психотренінгу пілотів вчать дихати «по науці» – рівно, спокійно, без ковтальних рухів, і затримок. На вдиху м'язи мають бути розслаблені, на видиху напружені. А. Сенна вважав, що пілот повинен тиснути на педаль газу на вдиху, а гальмувати на видиху.

Одним із головних компонентів психологічної готовності є емоційний компонент. Професійні емоції – це емоції, які виникають у процесі професійної діяльності. Емоційний стан впливає на протікання таких психічних процесів як увага, пам'ять, швидкість мислення та прийняття

рішень. Таким чином, вміння управляти власними емоціями, виступає професійно важливою якістю пілота. За допомогою психофункціонального тесту з'являється можливість оцінити вміння пілота, рівень психологічної готовності на різних етапах підготовки до польоту.

Отже, підготовка пілота до професійної діяльності являється багатокомпонентним поняттям, яке досліджує розвиток та перебіг психофізіологічного стану людини при виконанні своїх обов'язків, в умовах спільної діяльності та взаємостосунків між людьми. Головна задача підготовки в тому, щоб усі категорії авіаційного персоналу зрозуміли важливість володіння базовими знаннями в цій області та яким чином і чому необхідно запобігати помилкам в процесі своєї діяльності.

Список літератури

1. Закон України «Про транспорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Ворона А.А. Теория и практика психологического обеспечения летного труда / А.А. Ворона, Д.В. Гендер, В.А. Пономаренко. – М.: Военное издательство, 2003. – 278с.

*Науковий керівник: Алпатова О.В.,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 159.925:165.195:378.35 (043.2)

Сидоришина М.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Для успішного розвитку в професійному та особистому житті будь-якій людині необхідно розвивати та вдосконалювати свій рівень емоційного інтелекту. Особливо це має значення для практичних психологів, оскільки центральним компонентом їх діяльності є взаємодія із людьми, яка у значній мірі залежить від сформованості емоційного інтелекту.

Вперше термін «емоційний інтелект» почали використовувати американські психологи П. Селовеї і Дж. Майер які розуміли його як здатність до розуміння інших людей, здатність до самоконтролю, мотивації, саморозуміння. Загалом дослідженням емоційного інтелекту займалися як зарубіжні сучасні вчені такі як Д. Люсін, І. Андрєєва, Т. Березовська, М. Журавльова, О. Власова, Г. Гарскова, А. Панкратова, С. Дерев'янку. На даний час під емоційним інтелектом розуміють сукупність когнітивних навичок та вмінь які забезпечують адекватне розпізнавання, розуміння та